

دین و زندگی پایہ دہم

ویژہ کنکور فرہنگیان

www.konkursara.com

فضیلت آراستگی

(درس سیزدهم کتاب دین و زندگی دهم انسانی)

(درس یازدهم کتاب دین و زندگی دهم تجربی، ریاضی)

مقدمه :

هرگاه دنبال آرامشی فراگیرم، در طبیعت خداوند گام می گذارم و دل به نغمه های خوش آهنگ آن می سپارم تا پایانی باشد بر ناخوشایندی و خستگی های زندگی روزمره و امیدی برای آغازی دوباره، پرتلاش و هیجان انگیز.

در طبیعت، به هرچه می نگرم، زندگی و زیبایی هایش جلوه گر است؛ بوته های سرسبز آن طراوت و شادابی را فریاد می زنند و گل های رنگارنگش عشق و زیبایی را. کوه هایش استواری را به تصویر می کشند و رودها و چشمه هایش پویایی و حرکت را.

با خود می اندیشم آیا من هم می توانم؟

آیا می توانم در اجتماع چون برگ های بهاری پرطراوت، چون گل زیبا، چون کوه استوار و مانند رود پویا باشم؟

آیا می توانم با حضورم آرامش و امنیت را برای دیگران به ارمغان آورم؟ و مانند برخی برگزیدگان الهی هر جا که باشم منشأ خیر و برکت باشم؟

سرانجام با خود می اندیشم چگونه حضوری در اجتماع می تواند این ثمرات را به دنبال آورد؟

آراستگی، سیره پیشوایان دین

آراستگی به معنای بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی و زیبا نمودن این دو است.

بنابراین، دو نوع آراستگی داریم:

● آراستگی باطنی که نتیجه برخورداری روح انسان از صفات زیبایی همچون ادب، مرتب بودن وضع ظاهر و توجه حسن خلق، سخاوت، مهربانی و ... است
● و آراستگی ظاهری که نتیجه نظافت و زیبایی آن است.

انسان به طور طبیعی به آراستگی علاقه دارد و می‌کوشد تا هم درون خود را آراسته کند و هم با ظاهری آراسته در جامعه حضور یابد. دیگران نیز کار او را تحسین میکنند و همنشینی با او را دوست دارند و از بودن با او لذت می‌برند.

پیشوایان ما هم در آراستگی باطنی خود تلاش می‌کردند. یعنی آراسته به زیبایی‌های اخلاقی بودند و هم به آراستگی ظاهری خود توجه داشتند و مؤمنان را نیز به رعایت آن دعوت میکردند و آراستگی را از اخلاق مؤمنان میدانستند.

آراستگی، سیره پیشوایان دین

به طور مثال هنگامی که کسی در خانه پیامبر را می زد و قصد ملاقات با ایشان را داشت، آن حضرت ابتدا به آینه نگاه می کرد و موهای خود را شانه می زد و لباس خود را مرتب می کرد و می فرمود:

خدای تعالی دوست دارد وقتی بنده اش به سوی دوستان خود می رود، آماده و آراسته باشد.

پیامبر همواره خود را معطر میکرد و سپس در جمع حاضر میشد یا به نماز می ایستاد.

روزی یکی از مدعیان زهد و پرهیز از دنیا، امام صادق را دید که لباس زیبایی پوشیده است. وی به امام گفت: جد شما اینگونه لباس ها را نمیپوشید. امام فرمود:

در آن زمان مردم در سختی بودند، اما امروز ما در شرایط بهتری هستیم و عموم مردم توانایی پوشیدن چنین لباسی را دارند.

خداوند آراستگی و زیبایی را دوست دارد و از نپرداختن به خود و خود را ژولیده نشان دادن، بدش می آید.

دو رکعت نماز که با بوی خوش گزارده شود، بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون بوی خوش است.

آراستگی، سیره پیشوایان دین

در کنار این توصیه ها و سفارش هایی که به عموم مردان و زنان مسلمان می شد، پیشوایان دین به هریک از گروه مردان و زنان نیز سفارش های جداگانه ای میکردند؛ به عنوان نمونه **پیامبر** به **مردان** میفرمود:

سبیل و موهای بینی خود را کوتاه کنید و به خودتان برسید؛ زیرا این کار بر زیبایی شما می افزاید.

پیامبر با وجود آنکه مردان را به کوتاه کردن ناخن سفارش میکرد اما به **زنان** توصیه میکرد:

ناخن های خود را مقداری بلند بگذارند چون برای آنان زیباتر است

این شیوه رسول خدا و پیشوایان دیگر ما سبب شد که مسلمانان در اندک مدتی به آراسته ترین و پاکیزه ترین ملت ها تبدیل شوند و الگو و سرمشق ملت های دیگر قرار گیرند.

آراستگی، اختصاص به زمان حضور در اجتماعات و معاشرت ها ندارد؛ بلکه شامل زمان حضور در خانواده، و از آن مهم تر، زمان عبادت نیز می شود. استفاده از عطر، شانه زدن موها، پوشیدن لباس روشن و تمیز و پاک بودن تمامی بدن، از توصیه های مهم آنان هنگام عبادت است. تکرار دائمی نماز در شبانه روز، این آراستگی و پاکی را در طول روز حفظ می کند و زندگی را پاک و باصفا می سازد.

مقبولیت

یکی از نیازهای انسان، نیاز به مقبولیت در جمع خانواده، همسالان و جامعه است.

ما دوست داریم دیگران ما را فرد مفید و شایسته ای بدانند و تحسین کنند.

این نیاز، در دوره جوانی و نوجوانی نمود بیشتری دارد و سبب میشود که نوجوان و جوان بیشتر به خود پردازد و توانایی ها و استعدادها را کشف و شکوفا کند و در معرض دید دیگران قرار دهد.

جوانی که با نشان دادن استعداد خود در یک رشته ورزشی یا خلق اثر هنری یا کار مؤثر در کارگاه صنعتی، تحسین دیگران را برانگیزد، از این قبیل است. به غیر از این افراد، هرکس در جامعه تلاش می کند در هر جایگاهی که قرار دارد، برای خود مقبولیت کسب کند.

البته اندک افرادی نیز وجود دارند که به این نیاز طبیعی، پاسخ های درستی نمی دهند و با پوشیدن لباس های نامناسب یا به کار بردن کلام زشت و ناپسند یا با گذاشتن سیگاری بر لب، میخواهند وجود خود را برای دیگران اثبات کنند.

این قبیل اعمال نشانه ضعف روحی و ناتوانی در اثبات خود از راه درست و سازنده است.

عفاف

عفاف حالتی در انسان است که به وسیله آن خود را در برابر تندروری ها و کندروری ها کنترل می کند تا بتواند در مسیر اعتدال و میانه روی پیش رود و از آن خارج نشود؛

یعنی در برآورده کردن هریک از علایق و نیازهای درونی به گونه ای عمل نمیکنند که یا به طور کامل غرق در آن شود و از دیگر نیازها غافل شود یا به طور کل آن را کنار گذارد و به کوتاهی و تفریط دچار شود؛ بلکه در حد مطلوب و صحیح در برآورده کردن همه نیازها توجه دارد.

ارتباط عفاف با آراستگی و مقبولیت

یکی از جلوه های عفاف، مربوط به آراستگی و مقبولیت است. برخی انسان ها در آراستگی ظاهری و ابراز وجود و مقبولیت، دچار تندروی میشوند؛ به گونه ای که در آراسته کردن خود، زیاده روی می کنند و به خودنمایی میرسند. قرآن کریم این حالت را **تبرج** می نامد و آن را کاری **جاهلانه** می شمارد.

همان دینی که ما را به آراستگی توصیه می کند، از خودنمایی و افراط در آراستگی پرهیز می دهد، زیرا زیاده روی در آراستگی و توجه بیش از حد به آن باعث غفلت انسان از هدف اصلی زندگی و مشغول شدن به کارهایی می شود که عاقبتی جز دور شدن از خدا ندارد.

انسان عقیف، چه مرد و چه زن، خود را کنترل می کند و آراستگی خود را در حد متعادل نگه میدارد و به تبرج دچار نمی شود. انسان عقیف زیبایی ظاهری خود را وسیله خودنمایی و جلب توجه دیگران قرار نمیدهد و اجازه نمیدهد که به شخصیت انسانی او اهانت شود. او حیا می کند که برخی افراد به خاطر اموری سطحی و کوچک، زبان به تحسین و تمجید او بگشایند و به او به عنوان ابرازی برای لذت جویی نگاه کنند. او در وجود خود، استعداد و ارزش های برتر و والاتری می یابد که می تواند تحسین و احترام واقعی دیگران را برانگیزد.

همچنین یک انسان عقیف، از مقبولیت نزد همسالان و جامعه، گریزان نیست؛ اما خود را با ارزشتر از آن میداند که بخواهد این مقبولیت را از راه جلب توجه ظاهری به دست بیاورد و خود را در حد ابرازی برای هوسرانی دیگران پایین آورد.

ارتباط عفاف با آراستگی و مقبولیت

بنابراین، به همان میزان که رشته های عفاف در روح انسان قوی و مستحکم می شود، نوع آراستگی و پوشش او باوقارتر می شود و به همان میزان نیز که رشته های عفاف انسان ضعیف و گسسته می شود، آراستگی و پوشش او سبکتر و جنبه خودنمایی به خود می گیرد.

امام علی (ع) می فرماید:

مبادا خود را برای جلب توجه دیگران بیارایی که در این صورت ناچار می شوی با انجام گناه به جنگ خدا بروی.

امام صادق (ع) می فرماید:

لباس نازک بدن نما پوشید؛ زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف دینداری فرد است.

زن، مظهر عفاف

گرچه عفاف، خصلت هر انسان بافضیلتی، اعم از زن و مرد است، اما وجود آن در زنان و دختران ارزش بیشتری دارد. زیرا خداوند زنان را بیش از مردان به نعمت زیبایی آراسته است. زن، مظهر جمال و زیبایی است و این زیبایی، هم درونی و هم ظاهری است.

احساسات لطیف زن که بیانگر زیبایی های درونی وی است، با زیبایی ظاهر او عجین شده است؛ برای حفظ همین نعمت است که خداوند احکام ویژه ای را برای زن قرار داده است، تا گوهر زیبای وجودش از نگاه ناهلان دور بماند و روح بلندش تحقیر نشود.

دریافت هر نعمتی از جانب خدا، مسئولیتی را نیز به همراه می آورد؛ همانطور که اگر کسی به نعمت علم زینده شد، نباید علمش را ابزار دست قدرتمندان ستم پیشه کند، نعمت زیبایی نیز نباید در خدمت هوسرانان قرار گیرد.

همانگونه که اگر انسان از علم خود به درستی استفاده نکند، به جای رستگاری، شقاوت نصیبش میشود، عرضه نابجای زیبایی، به جای گرمی بخشیدن به کانون خانواده، عفت و حیا را از بین می برد و این گوهر مقدس را از او می گیرد.

بررسی

با توجه به شکل پوشش‌های موجود در جامعه برای پسران و دختران، بگویید که کدام یک از آنها عفت افراد را بیشتر تضمین می‌کند؟ چرا؟

.....

.....

.....

.....

پاسخ:

پوششی که در آن تمام بدن به جز گردی صورت و دست‌ها تا مچ از نامحرم رعایت شده باشد و همچنین چسبان و تحریک کننده نباشد. در پوشش باید فرهنگ جامعه مورد توجه قرار گیرد.

بررسی

اندیشه و تحقیق

۱) چه تفاوتی میان آراستگی و خودنمایی ظاهری است؟

آراستگی مرتب کردن وضع ظاهری و باطنی خود است. اما خودنمایی این است که فرد به دلیل حقارتی که در خود احساس میکند؛ در آراستگی زیاده روی افراط کند، تا نظر دیگران را جلب کند.

۲) چرا خصلت ارزشمند عفاف در وجود زنان از ارزش بیشتری برخوردار است؟

چون خداوند زنان را بیش از مردان به نعمت زیبایی آراسته است. زن مظهر جمال و زیبایی است؛ این زیبایی هم درونی هم ظاهری است و برای حفظ همین نعمت است که خداوند احکام ویژه‌ای را برای زن قرار داده است تا گوهر زیبای وجودش از نگاه ناهلان دور بماند و روح بلندش تحقیر نشود.